

15 maart

Nog steeds veel te koud voor de tijd van het jaar. De natuur lijkt verstand en het voorjaar als het ware gevangen in een cocon. Toch vond ik op een bodemla tussen alle uitwerpselen van een bijenvolk in winterrust een klompje (grappig eigenlijk 'klompje') fel oranje stuifmeel. Het is maar goed dat bijen niet kunnen denken en reageren als mensen want voor die bij in kwestie was het natuurlijk een regelrechte ramp. Ga maar eens na. Bij een temperatuur van hooguit zes, zeven graden is ze uitgevlogen. In bloeiende krokussen heeft ze zich wat kunnen verwarmen, stuifmeel bij elkaar geschaapt om vervolgens weer pijlsnel naar huis terug te keren. Bij de vastgelegde serie bewerkingen in de woning is het brokje stuifmeel verloren gegaan. Ik heb nooit gezien dat bijen verloren klompjes stuifmeel weer verzamelen. Zo zijn ze niet geprogrammeerd, het staat niet op hun harde schijf. Het poederstuifmeel verzamel je van bloemen of als surrogaat uit een voertrog. Klompjes stuifmeel worden niet als zodanig herkend. Wat wel op hun harde schijf staat is dat verzameld stuifmeel in een cel gedeponeerd moet worden.

Afgeschraapt langs de celrand of via de pootjes gelost. Die handeling gebeurt zelfs als bij de vliegopening het stuifmeel van de haalbij is afgenomen. Over vastgelegd gedrag gesproken. Het lossen van de stuifmeelklompjes behoort tot de oeroude basishandelingen. Haalgedrag behoort ook tot die vastgelegde basishandelingen maar wel met een variabele toegevoegde waarde. Zoals we maar al te goed weten zijn bijen in staat om de bij die dracht behorende kenmerken tijdelijk op te slaan, zoals de afstand en de richting tot en de waarde van de drachtbron. Is die drachtbron minder interessant geworden of de behoefte van het volk sterk afgenomen dan verdwijnen de gegevens uit hun geheugen of blijven sluimeren tot een volgende activeringsperiode.

Ze worden wellicht (tijdelijk) gewist, zodat er weer nieuwe informatie kan worden opgeslagen. Toch is dat 'wissen' geen voorwaarde om ruimte te maken voor andere informatie want bijen kunnen op verschillende dagdelen meerdere drachtplanten bezoeken. Bovendien gaat kennis over de standplaats van de woning tijdens de wintermaanden ook niet verloren, hetgeen blijkt als de woning over een korte afstand is verplaatst. Je blijft je verbazen. Onmiddellijk dringt zich de vraag op wanneer opgeslagen informatie definitief van hun geheugenplaatje verdwijnt. Als er binnen een bepaalde tijdsperiode geen bevestiging meer over de drachtwaarde wordt ontvangen? Maar hoe zit het dan met de kennis over de standplaats?

26 maart

Arjen Neve aan de telefoon. In de regio Leiden is sprake van grote bijensterfte. Naar de oorzaak wordt gegist en gesist. Wellicht een te grote concentratie bijen en veel te weinig drachtmogelijkheden. Maar, die grote concentratie bijen is toch niet van vandaag of gisteren en juist vorig jaar werd er door de bijen tot eind oktober nog stuifmeel verzameld. De vooruitzichten voor een goede uitwintering leken juist optimaal.

1 april

Historische Algemene Vergadering te Wageningen. Unaniem waren de aanwezigen voor een fusie, eindelijk is de kogel door de kerk. Helaas was ik zelf niet aanwezig in die kerk. Gammel gestart vanaf Terschelling werd ik in Nieuw Vennep, halverwege de reis, door een vervelende griep gevelde. Het was balen in veelvoud. Tijdens die gedwongen 'binnenzitdagen' maakte ik een reisje langs televisiekanalen en viel halverwege in een bijenverhaal, of liever ex-bijenverhaal. Een imker liet een aantal geopende bijenkasten zien, raten vol voer en de bodemplank bedekt door een dikke laag bijen. De betreffende imker wist ook de oorzaak. Door de lange koude winter konden de bijen niet uitvliegen om te poepen. Normaal gebeurt dat buiten op een warme winterse dag waarbij ze in de omgeving overal de bruine stipjes achterlaten. Dat was afgelopen winter niet mogelijk met het getoonde resultaat. Tja, het zou best kunnen, maar het merendeel van de volken in Nederland had hiervan geen last. Dus. Maar de kapstok met oorzaken bijensterfte is nog lang niet vol. Laten we vooral de varroamijt niet te kort doen en de aanverwante virussen.

4 april

Het meest opvallende tijdens mijn terugreis naar Terschelling waren de weilanden zonder paardbloemen. Van de Haarlemmermeer via het midden van het land tot in Friesland, en dat half april. We zijn het de af-

gelopen jaren anders gewend, zeg maar rustig dat we zijn v rwend. Toch is het vrij normaal als de peren pas aan het eind van april in bloei komen. Tijdens de treinreis naar het noorden wordt er ook gestopt te Wolvega en dat maakt herinneringen wakker. Wolvega is de plek van waaruit in 1952 via het toenmalige 'Groentje' de bakens werden verzet. In het nieuwjaarswoord van de redactie werd er voor de zoveelste maal op aangedrongen de bakens te verzetten. Imkers, concentreer je minder op de najaarsdracht en richt je meer op de voorjaars- en zomerdracht met betere bijen en sterke volken. De redactie onder leiding van Rik Groenveld gaf het goede voorbeeld door de imkermethode van Th. Baas uit Wolvega te publiceren onder de sensationele kop: *ZEG IMKER, wat dacht jij van 80 of 90 pond honing per volk?* Zijn methode in het kort. Het eerste reisdoel van imker Baas was het koolzaad in de Noordoostpolder. Elk volk had dan minimaal tien raten met broed en was opgebouwd uit twee broedbakken en honingkamer(s) naar behoefte. Rond half mei werden kunstzwermen gemaakt. Tussen twee volken werd een kast geplaatst met daarin een paar uitgebouwde raten. Van de twee gemerkte moertjes werd de slechtste verwijderd en de ander met het raam waarop ze liep in de nieuwe woning gehangen. Vervolgens werden de raten van beide volken lichtjes boven de nieuwe woning afgeslagen. Van twee volken werden er dus drie gemaakt. De vliegbi en keerden terug naar hun vertrouwde plek en veel jonge bijen bleven bij de koningin in de aflegger. De aflegger groeide als kool. Om zwermneiging te beteugelen liet hij deze later weer afvliegen op de hoofdvolen. In de moerloze volken werden na acht dagen de doppen op een na gebroken en eventueel werd een gesloten dop van een goed volk over gehangen. Het was een schuchtere poging op individuele basis om de kwaliteit van de koninginnen door selectie te verbeteren. Langzaam maar zeker ging het roer om. 'Schier' draaide al een paar jaar, koninginnenteelt in de Kennemerduinen werd vanuit de afdeling Heiloo opgestart onder deskundige leiding van imker V.d. Berg. De Aalstermethode werd gepubliceerd en gaf richting aan de bi enhouderij. Een uitgebreide discussie kwam op gang. Ver daarvoor waren er echter ook al inventieve pioniers. Reeds in de dertiger jaren van de vorige eeuw wees Frankenhuis imkers de weg naar succes via vele artikelen en zijn boekje 'Koninginnenteelt'. Hij was zijn tijd ver vooruit. Op enkele uitzonderingen na zag de behoudende imkerwereld al die nieuwigheden nog niet zitten. We hebben een paar grote sprongen gemaakt door het land van de koninginnenteelt en het ontstaan van bevruchting- en

later koninginnenteeltstations. Momenteel is er een ruim aanbod van 'super'koninginnen uit binnen- en buitenland en heeft de globalisering in bi enland vaste vorm gekregen met nieuwe mogelijkheden en risico's.

Vervolg belevenissen Saskia Bolte

Raar volk, die bi en. Na een paar lessen word je geacht iets zinnigs over je volk te kunnen zeggen. Dat konden Piet, mijn medecursist, en ik intussen vrij aardig. 'Agressief' luidde vaak ons adequate oordeel waarna al snel de kast weer dicht ging. Helaas kon er van ons volk geen 'veger' gemaakt worden, maar daar hadden Eric en ik wel naar uitgekeken. Eric moest namelijk bij zijn eigen bi en ook nog een veger maken maar zijn kennis over dit onderwerp was, na het lezen van Speelziek, het blad Bi en en het doornemen van de lesstof door twijfel verstoord. Nadat we leraar Leo herhaaldelijk vroegen om het nog eens stap voor stap uit te leggen, hebben we de stoute schoenen aangetrokken. Omdat we geen koninginnerooster hadden gelegd moesten we de koningin in twee broedbakken zoeken. Wonder boven wonder vonden we haar. Euforisch waren we, maar toen moest ze nog gemerkt. Met trillende handen probeerde ik haar vast te houden. 'Niet aan haar achterlijf' hoorde ik Leo in gedachten zeggen terwijl Eric aan het schelden was omdat het lijmpotje niet direct open ging. Eind goed, al goed. De oude koningin in een nieuwe bak, afgeklapte bi en erbij, een paar raten voer en nu maar wachten op het uitkomen van de nieuwe koningin. We waren de zwerm voor! Het ging ergens op lijken. Tevreden dronken we 's-avonds op de overwinning.

Het weer in juni

Voor het midden van het land geldt voor de periode 1971-2000 als gemiddelde: 187 uur zonneschijn, 72 mm neerslag en een maximumtemperatuur van 19,8 C.

Junimaanden				
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag (mm)	Max.temp �C
2001	+		- (50)	N
2002	N		N	+ (21,5)
2003	+	(255)	- (40)	++ (23,7)
2004	N		N	N
2005	+	(250)	-	++ (22,3)

Geraadpleegd

Baas, Th., *ZEG IMKER, wat denkt gij van 80 of 90 pond honing per volk?*

Maandschrift voor Bijenteelt 54(1): 8 (1952)

Saskia Bolte, beginnerscursus, Raat voor imkers 27(5): 14 (2005) Ambrosiusgilde Rotterdam